

BRÜKSEL'DE TOPLANAN MİLLETLERARASI KÜTÜPHANELER VE DOKÜMANTASYON MERKEZLERİ KONGRESİ

Brüksel'de 8-18 eylül 1955 tarihlerinde toplanan bu kongre, kütüphanecilik ve dokümantasyon sahasında şimdiye kadar toplanmış olan milletlerarası kongrelerin en büyüğü ve en mühimi olmuştur. Bu Kongreye 44 ten fazla memleketi temsil eden 1200 delege iştirak etmiştir. Kongrede İndonezya, Birmanya, Küba, Arjantin gibi toplantı yerine çok uzak olan memleketler de temsil edilmiştir.

Kongrenin en büyük başarısı kütüphanelerin daha iyi bir organizasyona doğru gitmelerini, kütüphaneciler ve dokümantalistler arasında daha sıkı bir işbirliğini sağlamış olmasıdır.

Kongre, milletlerin bu sahada birbirine yaklaşması ve birleşmesi mevzuunda daimî bir arzu izhar etmiş, ilim ve kültür sahasında temaslar tesis etmek ve bu temasları devam ettirmek yolunda kütüphanecilik mesleğinin yapacağı yardımı tebarüz ettirmiştir. Bu husus zaten temmuz 1955 te Cenevre'de toplanan hükümet şefleri toplantısında da ele alınmış ve bu istek orada da izhar edilmişti. Kongre bu hususu beyan ederken millî ve milletlerarası kütüphaneci ve dokümantalist teşekküllerinin ellerinde bulunan bütün vasıtalarla ve dünyanın her tarafı ile fikir, personel ve neşriyat mübadelesini geliştirmelerini tavsiye etmiştir.

Bu mühim milletlerarası toplantıya memleketimizi temsilen Maarif Vekâleti tarafından Millî Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü Müdürü Behire Abacıoğlu ve yine Millî Kütüphane Periyodikler Bölümü Şefi Uzman Perran Eralp gönderilmişlerdir. Toplantıya resmen dâvetli bulunan Millî Kütüphane Müdürü Adnan Ötügen, işlerinin çokluğundan Kongreye iştirak edememiştir.

Aynı toplantıda İstanbul Üniversitesini temsilen Edebiyat Fakültesi Doçentlerinden Dr. Abdülkadir Karahan da hazır bulunmuştur.

Kongreye müşahit olarak Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürü Türker Acaroğlu ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Filolojisi Bölümü Kütüphanecisi Bn. Mefkûre Tamer de iştirak etmişlerdir. Fakat Türker Acaroğlu, Âmme İdaresi Enstitüsünün yardımıyla temin olunan uçak biletinin eline geç varmış olması sebebiyle on gün süren toplantının maalesef ancak son gününe yetişebilmiştir.

Aşağıda resmî delegelerimiz Behire Abacıoğlu ve Perran Eralp tarafından Kongre hakkında hazırlanmış bulunan raporu neşrediyoruz:

RAPOR

Milletlerarası Kütüphaneler ve Dokümantasyon Merkezleri Kongresi 8-18 Eylül 1955 tarihleri arasında Brüksel'de, muhtelif memleketlerden gelen 1200 delegenin iştiraki ile toplandı. Bu toplantı, bundan 15 sene evvel, 1940 yılında tasarlanmış, fakat araya harb girdiği için gerçekleştirilememişti. Bilâhara, 1948 yılında Milletlerarası Kütüphaneci Dernekleri Federasyonu (IFLA), Milletlerarası Dokümantasyon Federasyonunun (FID) işbirliği ile 3 üncü Milletlerarası Kütüphaneler Kongresini toplamak teşebbüsünde bulundu. Fakat bu nevi toplantılar tertibedilirken ortaya çıkan güçlükler kendini göstermekte gecikmedi ve bu sebepten IFLA'nın teşebbüsü akim kaldı.

Başlangıçtan beri Unesco, ele aldığı konulardan dolayı bu mesele ile ilgilenmekte idi ve yaptığı büyük malî yardımlar sayesinde Kongreyi toplamak mümkün oldu.

1953 yılında teşekkül eden Organizasyon Komitesi, Kongrenin çalışma tarzını tespit etti ve çalışmaların muhtelif kongreler halinde yürütülmesinin daha uygun ve faydalı olacağı kanaatine vararak Kongreye iştirak eden üç milletlerarası teşekkülün müstakil kongreler halinde çalışmasına ve bunun dışında bütün delegelerin iştirakiyle umumi bir kongre yapılmasına karar verdi. Kongrenin konusu olarak şu tespit edildi: "Modern hayatta kütüphanelerin ve dokümantasyon merkezlerinin vazifeleri ve mes'uliyetleri".

Müstakil kongreler halinde çalışan milletlerarası teşekküller şunlardır:

Milletlerarası Kütüphaneci Dernekleri Federasyonu (IFLA)

Milletlerarası Dokümantasyon Federasyonu (FID)

Milletlerarası Müzik Kütüphaneleri Derneği (FIBM)

Organizasyon Komitesi tarafından tespit edilen çalışma tarzına göre, ele alınacak mevzuların herbiri, bu konulardaki otoritesi herkesçe bilinen raportörler tarafından hazırlanmış ve raporların, ele alınan meselelerin hâli hazır durumunu gösterdikten başka, milletlerarası bakımdan münakaşaya ihtiyaç gösteren taraflarını da belirtecek şekilde hazırlanması uygun görülmüştür. Bu raporlar Kongreye ait dokümanların birincisini teşkil eden bir cilt halinde basılmış ve toplantı tarihinden çok evvel yukarıda adı geçen üç organizasyonun üyelerine

dağıtılmıştır. Bundan maksat, Kongrede görüşülecek mevzuların evvelden tetkikine imkân vermek suretiyle, Kongreye, sadece iştirak edenlerin fikirlerini değil, o memlekette hâkim olan fikirlerin götürülmesini temin etmektir. Memleketimizde de bu esaslara göre hareket edilmiş ve Millî Kütüphane Müdürlüğü ve Türk Kütüphaneciler Derneği, neşredilen raporları tetkik ederek Türkiye adına Kongreye iştirak eden delegelere gerekli talimatı vermiştir.

Kongrede konuşulacak mevzular hakkında yapılan tebliğler evvelden Kongre Sekreterliğine gönderilmiş ve bunlar da bir cilt halinde neşredilerek Kongre esnasında üyelere dağıtılmıştır. Kongreyi müteakip her mesele hakkındaki görüşme, raportörleri tarafından ayrıca ele alınacak ve görüşmeler esnasında varılan kararlar da dikkate alınarak, neticeler ayrı bir cilt halinde neşredilecektir. Kongreye ait dokümanların üçüncüsünü teşkil edecek olan bu cilt henüz elimize geçmemiştir.

Yukarıda da bahsettiğimiz veçhile Kongre çalışmaları 4 ayrı grup halinde yapılmıştır. Kongrenin açılışını takibeden 12 Eylül 1955 pazartesi gününden 14 Eylül çarşamba gününe kadar Kongreye iştirak eden bütün delegeler umumi içtima halinde çalışmışlardır. Umumi Kongrede sırasıyle şu meseleler görüşülmüştür:

1—*Modern hayatta kütüphanelerin ve dokümantasyon merkezlerinin vazife ve mes'uliyetleri. Mevzuun milletlerarası cepheleri. Muhtelif tip kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin rolü. Milletlerarası işbirliği.* Raportör D. V. Bryant. Temenniler: Bu Kongrede kütüphanecilerin ve dokümantalistlerin büyük ölçüde temsil edilmiş olması hususu, temalar tesis etme ve mevcut temaları imkân nisbetinde artırma arzusunu büyük ölçüde belirttiğine göre ve Cenevre'de toplanan devlet adamları konferansı (Temmuz 1955) neticelerinin milletlerarası işbirliğinin gelişmesinde ilim ve kültür adamlarına düşen mesuliyetlerin büyüklüğünü belirttiği dikkate alınarak, Kongre, dünyada mevcut millî ve milletlerarası kütüphaneci ve dokümantalist organizasyonlarının fikir, neşriyat ve personel mübadelelerini bütün kuvvetleriyle geliştirmeye çalışmalarını tavsiye etmiştir.

2—*Mevzuun millî cepheleri. Bilhassa tekâmül etmemiş memleketlerde kütüphanelerin ve dokümantasyon merkezlerinin teşekkülü.* Raportör J. Stummvoll. Dr. Stummvoll bu konudaki azırladığı raporda kütüphanelerin ve dokümantasyon merkezlerinin bir memleketin maddi ve mânevi gelişmesinde oynadığı mühim rol üzerinde durmuş ve her

memlekette bu sahada yapılması icabeden işlerin ve bu işlerin yapılabilmesi için gereken şartların neler olduğunu göstermiştir. Fakat kapanış toplantısında bu mesele yeniden ele alınmamıştır.

3— *Bu konuda devletlere düşen işler* Raportör J. Cain. Temenniler: Muhtelif memleketlerde kütüphaneler ve dokümantasyon merkezlerinin hukuki statü ve idari cephelerini gösteren bir el kitabının hazırlanıp yayımlanması tavsiye edilmiştir.

Ayrıca milletlerin kültürel ve ekonomik inkişaflarında kütüphanelerin oynadığı mühim rolü dikkate alan Kongre, devlet otoritelere, kendi memleketlerinin bütün ihtiyaçlarına cevap verebilecek kütüphane teşkilâtlarının kurulmasını tavsiye etmiştir.

4— *Millî ve milletlerarası işbirliği prensipleri. Toplu kataloglar. Milletlerarası iare. Milletlerarası kitap iaresinde posta bedelinden muafiyet. Satılma işlerinde muhtelif kütüphaneler arasında işbirliği.* Raportör L. Brummel. Temenniler: Millî ve milletlerarası işbirliği hususlarında bu komisyonda izhar edilen temenniler hemen hemen 1. ve 2. maddelerde gösterilen temennilerin aynı olmuştur. Toplu kataloglar konusunda şu fikirler ileri sürülmüştür: Muhtelif millî toplu kataloglar arasında işbirliği imkânlarının araştırılması, standard şekillerin sağlayacağı faydalar ve toplu katalog servisleri arasında fikir teatilerinin nasıl yapılacağı hususlarının dikkate alınması. Satılma işlerinin ayarlanmasında toplu katalogun sağlayacağı büyük faydalar üzerinde de durulmuştur.

5— *Milletlerarası bibliyografyalar. Millî Bibliyografyalar ve ihtisas bibliyografyaları. Millî bibliyografya merkezleri.* Raportör H. Coblans. H. Coblans'ın bu konuda hazırlıyarak Kongreye evelden verdiği rapor çok ilgi çekici olmakla beraber, bu mevzudaki müzakereler her memleketin bu sahada şimdiye kadar yaptıklarını söylemelerinden ibaret kalmış ve bu yüzden nticcede izhar edilen temenniler gayet muhtasar ve bazan İspanyollara ait bir bibliyografyanın hazırlanması gibi hususî meselelere inhisar etmiştir.

6— *Kütüphanelerin muhtelif tip okuyucularla münasebeti.*

7— *Halk kütüphanelerinin diğer kütüphaneler ve dokümantasyon merkezleri ile olan münasebeti. Kütüphane için kitap seçilmesi.*

8— *Şehirlerde halk kütüphaneleri tesisi.*

9— *Köylerde halk kütüphaneleri teşkili ve halkın okumasını temin.*

Yukarıda 6-9 uncu maddeler olarak gösterilen mevzularda hususî komisyonlar halinde görüşmeler yapılmış, fakat umumi kapanış

toplantısında bunlar tekrar ele alınmamıştır. Bu konulara ait teferuatı Kongreye ait zabıtların tamamı neşredildikten sonra öğrenmek kabil olacaktır.

Umumi Kongrede normalizasyon konusunda da toplantılar yapılmış ve Kongre ISO'nun Tc/46 Komitesine, IFLA ve Milletlerarası Naşirler Derneği ve diğer alâkalı milletlerarası teşekküllerle birlikte, bibliyografik künye için lüzumlu elemanların, içkapağın belirli yerlerinde ve standard bir tarzda gösterilmesi imkânlarının araştırılmasını tavsiye etmiştir.

Umumi olarak yukarıdaki meseleler görüşüldükten sonra milletlerarası üç teşekkül ayrı ayrı kongreler halinde çalışmalarına devam etmiştir.

Üçüncü Milletlerarası Kütüphaneler Kongresi

A. Umumi meseleler :

1 — *Resmî ve idari neşriyat mübadelesi ve milletlerarası teşekküllerle resmî ve hususî müesseselerin münasebeti.* Raportör S. Honoré.

14 Eylül 1955 tarihinde yukarıda gösterilen meseleleri görüşmek üzere toplanan komisyona ait elimizde, evvelce hazırlanan raporun dışında doküman olmadığından bu hususta gerekli bilgi ileride verilecektir.

2— *IFLA'ya bağlı ihtisas grupları.* Raportör P. Bourgeois raporunu hulâsa ederek, ihtisas gruplarının lüzumsuz yere çoğaltılmasının zararlı olabileceği hususu üzerine dikkati çekti ve netice olarak şu temenniler izhar olundu: Yeni grupların teşkili ancak zaruretler karşısında düşünülmelidir. Federasyon içindeki gruplar ya federasyona bağlı bir bölüm veya müstakil gruplar halinde teşkil olunabilir. Teşekkül eden her yeni dernek IFLA ile temasa geçmelidir. Muhtelif derneklerin IFLA'nın bir şubesi olarak çalışması şayanı tercih ise de bazı mühim dernekler gene IFLA ile temas halinde fakat müstakil olarak çalışabilirler. Yeni bir derneğin kurulmasını icabettiren sebep o sahada çok sayıda kütüphanecinin mevcut olmasıdır.

B. Diğer meseleler :

1 — *Millî kütüphanelere ve ihtisas kütüphanelerine ait meseleler.* Bu konu grubunun raportörü, British Museum Kütüphanesi Basılı Eserler Kısmı Şefi Mr. Francis, adı geçen konuda hiçbir karara varılmadığını ve bu yüzden meselenin IFLA Konseyinde yeniden görüşülmesi icabettiğini söylemiştir.

2— *Naşir ve kitapçılarla münasebet.* Raportör H. Widmann. Temenniler: Dünyada mevcut kütüphaneler ve ilim adamları için, periyodiklere olan abonelerini devam ettirme ve ihtiyaçları olan kitapları satın alma meselelerinin günden güne daha güç bir hal alması ve naşirlerin kütüphanelere ve ilim adamlarına kitap ve periyodik temin eden müesseseler olmaları nazarı itibara alınarak, kütüphaneci ve naşirlerin münasebetlerinin biran evvel ayarlanması temenni edilmiş ve bunun için şu usuller ileri sürülmüştür: IFLA ile Milletlerarası Naşirler Birliği (Union International des Editeurs) kitap hasılatı ve periyodikleri ilgilendiren meseleleri görüşmek üzere vakit geçirmeden temasa geçmeli ve her memlekette kütüphanecilerle naşirler arasında bu meselelerin millî ve mahallî cephelerini görüşmek üzere gayri resmî de olsa temaslar yapılmalıdır. Bugün, kitapların fiyatlarının ortaya çıkardığı durum periyodik fiyatlarınınki kadar ciddî olmaya başladığından IFLA'nın, periyodiklerin fiyatlarını tetkik etmek üzere kurulmuş olan komisyonu, kitapların fiyatını tetkik ile de meşgul olmalıdır.

3— *Mübadele:* (Tezler, akademik neşriyat v. s.) Raportör J. L. Dargent.

a) Mübadele ile ilgili yeni anlaşma metni, malûmat mübadelesine ve resmî yayımların dışında her nevi dokümanın, bilhassa tercümelerin mübadelesine imkân vermeli ve her tip doküman resmî neşriyatın istifade ettiği mübadele kolaylıklarından istifade etmelidir.

b) Neşriyat mübadelesi için nakliyat ücreti ve gümrük işleri bakımından her türlü kolaylığın sağlanması için salâhiyetli makamlarla anlaşmaya varılmalıdır. Meselâ, uçakla sevkiyatta, "Milletlerarası Nakliyat Organizasyonu" ile temasa geçerek nakliyat için asgari ücret esasından para alınmasının temini yoluna gidilmelidir.

4— *Meslekî yetiştirme.* Raportör K. Larsen.

a— Herhangi bir okuldan mezun olsun veya olmasın kütüphanelerde, meslekî işlerde çalıştırılan kimseler, kütüphanecilerin haiz olmakla mükellef buldukları vasıfları kendilerinde toplamış olmalıdırlar.

b— Kütüphanecilerin yetiştirilmesi için tercihan tam öğrenim yapan okullar vasıtasıyla kendilerine bütün kolaylıklar sağlanmalıdır.

c— Araştırma kütüphanelerinde mevcut muhtelif işleri gösteren tetkikler hazırlanmalıdır.

Bu komisyonda, ihtisas kütüphanelerinde çalışanların durumu üzerinde inceden inceye durulmuş ve bir ihtisas kütüphanesinde çalışan kimsenin, aynı zamanda, hem o sahanın mütehasısı, hem de kütüphanecilik formasyonuna sahip olması mı icabettiği hususu görüşülmüştür. Kütüphanenin idaresini sadece kütüphaneci olan bir kimseye verip, o sahanın mütehasısından müşavir olarak istifade imkânlarının mevcut olduğu fikri de ileri sürülmüştür.

Kütüphanede çalışan bir kimseden beklenen işle verilen maaş arasında bir nispet kurulması da tetkik edilen meseleler arasındadır.

C— Halk kütüphaneleri: Raportör Mc. Colvin. Temenniler: IFLA'nın Halk Kütüphaneleri Komisyonunun hazırladığı ve yine IFLA'nın 14 Eylül 1955 toplantısında ekseriyetle kabul edilen raporunun tetkik edilmek üzere bütün kütüphaneci derneklerine ve bütün milletler hükümetlerine yollanması, her memlekette halk kütüphanelerinin inkişafı için krediler ayrılması veya halk kütüphanesi bulunmayan yerlerde bu çeşit kütüphaneler kurulması için muhtelif memleketler hükümetleri nezdinde teşebbüse geçilmesi, IFLA'nın Unesco ile temasa geçerek halk kütüphanelerinin faydaları, çalışmaları ve organizasyonu için gerekli prensipleri gösteren bir tetkik hazırlanması ve bunun mahallî otoritelere ve bilhassa halk kütüphaneleri olmıyan memleketlere gönderilmesinin temin edilmesi.

1— Okuyucunun kütüphaneye alıştırılması. Kitabın propagandası. Raportör P. Kirkegaard. Temenniler: Bir kütüphanenin öğretici değerini aşağıdaki hususlar tayin eder:

- a) Kitap seçimine verilen ehemmiyet ve seçilen kitapların değeri.
- b) Kütüphanecinin formasyonu, yani mesleğine olan teknik vukufu, geniş kültürü, okuyucu ve okuyucunun ihtiyaçları hakkındaki psikolojik bilgisi.
- c) Kütüphanenin okuyucuyu çeker bir tarzda döşenmesi ve kitapları koyacak kâfi yer bulundurulması.
- ç) Mevcut kitaplar içinden en iyilerini gösteren listelerle, kütüphanenin muhtelif kısımlarını tanıtan bir rehberin mevcut bulunması.
- d) Gençlerin daha okuldan itibaren katalogları ve bibliyografyaları kullanmağa alışmış olmaları.

2— Audio-visuel malzeme. Raportör N. B. Moore.

Kâfi derecede tahsil görmemiş kimseler için bu çeşit vasıtaların büyük ölçüde öğretici mahiyet taşıdığı hususu üzerinde durulmuş, kütüphanelerde bu vasıtalarından geniş ölçüde istifade imkânlarının sağlanması temenni edilmiştir.

3— *Çocuk kütüphaneleri.* Raportör H. Rivier.

Çocuk kütüphaneleri meselelerini görüşmek üzere komisyon toplantıları yapılmış, fakat kapanış toplantısında bu konuda hiçbir temenni izhar edilmemiştir.

4— *Hastane kütüphaneleri.* Raportör I. Schmid-Schädelin.

IFLA'nın Hastane Kütüphaneleri Komisyonu, 1948 senesinde Londra'da toplanmış olan Milletlerarası Kütüphaneler Komitesi'nin 14. toplantısında, bu komitenin hastane kütüphaneleri tâli komisyonu tarafından izhar edilen temennilerini oybirliği ile kabul etmiştir. Bundan başka IFLA'nın Hastane Kütüphaneleri Komisyonu akıl hastaları için iyi idare edilen bir okutma sisteminin tedavi edici vasıflarını dikkate alarak akıl hastanelerinin hastalar için birer kütüphane kurmalarını, Birleşik Amerika, İngiltere, İsveç ve Danimarka'da bu sahada yapılmış tecrübelerden akıl hastalıklarıyla ilgili müessese idarecilerinin ve hekimlerinin istifade ettirilmesi imkânlarının araştırılması temennisini izhar etmiştir.

5— *Kütüphanecilerin yetiştirilmesi.* Raportör P. Breillat.

Bu konu ile ilgili komisyon başlıca iki karara varmıştır:

a) Halk kütüphanelerinin yapacağı işlerin istikbali her şeyden evvel okulda verilen eğitime dayandığına göre ve öğretimle ilgili kimselerin öğretim dışındaki faaliyetleriyle halk kütüphanelerine büyük yardımlar sağlayacakları dikkate alınarak, halk kütüphanecilerinin öğretim üyeleri tarafından ikinci bir eğitime tâbi tutulmaları şayanı tavsiyedir. Diğer taraftan gönüllü veya muvakkat bir zaman için kütüphanede çalışanların da, temasta buldukları ve meslekten olan kütüphanecilerin mesuliyeti altında bir eğitim görmeleri zaruridir.

b) Halk kütüphanelerindeki kütüphanecinin vazifeleri kât'i bir teknik malûmatın yanında mütemadiyen gelişmesi icabeden geniş bir kültüre ihtiyaç gösterdiğinden, bir memleket içinde, halk kütüphanecilerinin muayyen bir formasyonu almalarının ve bu kütüphanecinin vasıflarının kanunî metinlerle tâyin edilmiş olmasının zarureti aşikârdır. Bir halk kütüphanecisi muayyen formasyonunu aldıktan sonra haiz olması icabeden ihtisası mesleği boyunca edinebilir.

Milletlerarası 22. Dokümantasyon Konferansı

Kongrenin ele aldığı başlıca mevzular şunlardır:

1— *Dokümanter enformasyon mübadelesi*. Raportör Prof. E. Velander, K. Hellström.

2— *Mesleki eğitim*. Raportör K. Fill.

3— *Audio-visuel vasıtalar*. Raportör P. Loose.

4— *Umumi ve hususi tasnif sistemleri*. (Sosyal ilimler, ziraat, v. s.). Raportör: F. Donker Duyvis.

5— *Prodüktivite bakımından dokümantasyonun rolü*. Raportör: A. King.

6— *Hususi dokümantasyon sahaları*. (Ekonomi, ziraat, mimarlık, tıp, v. s.) Raportör A. J. Moller.

Şimdi bu meseleleri birer birer ele alıp, varılan neticeleri göstereyim.

1— *Dokümanter enformasyon mübadelesi*: FID bu konuda aşağıdaki temennileri izhar etmiştir:

Dokümanter enformasyonun milletlerarası ölçüde mübadelesini teşvik etmek FID nin vazifelerinden biridir. Bu maksatla, Unesco ve EPA (European Productivity Agency) arasında sıkı bir işbirliği temin edilmeli ve dokümantasyon tekniğinde şu hususlar dikkate alınmalıdır: Muhtelif memleketlerde bu sahada yapılacak çalışmalara bir esas teşkil etmek üzere her memlekette dokümantasyon çalışma usulleri ve teşkilâtı hakkında tetkikler yapılması; bununla ilgili olarak enformasyon kaynakları ve gerek merkezî, gerek şube dokümantasyon merkezlerinin listelerinin hazırlanması; muhtelif sahalarda faaliyet gösteren abstrakt servisleri arasındaki münasebet ve işbirliğinin geliştirilmesi. Bu işbirliği herhangi bir işin birden fazla müessese tarafından lüzumsuz yere yapılmasını önleyecek, aynı zamanda bu sahada çalışanların karşılıklı olarak birbirlerinin tecrübelerinden istifade etmelerini temin edecektir. Bunun için de milletlerarası abstrakt servisleri ayrı ayrı tetkik edilmelidir: Büyük abstrakt servisleri, vazifeleri arasına şunları da almalıdırlar. Tezler, monografiler ve muhtelif ilmî raporlar. Ayrıca, OEEC (Organisation Européenne de Coopération Economique) nin dokümanlarından daha geniş ölçüde istifadeyi temin maksadiyle bunların parasız olarak dağıtılması temin edilmelidir. Bilhassa daha küçük ve az inkişaf etmiş memleketlerin ihtiyaçları nazarı itibara alınmalıdır. Dokümantasyon

servislerinde çalışanların çalışma ve yetiştirme tarzlarının değişik olmasının ortaya çıkaracağı mahzurlar hesaba katılmalı ve dokümanter malûmat verilen kimsenin de kapasitesi ve ihtiyaçları gözönünde bulundurulmalıdır. Hudut farkı gözetilmeksizin dokümantasyon merkezleriyle enformasyon kaynakları arasında münasebet kurulmalıdır. Dokümantasyonun bütün kolları için her memlekette bir millî merkezin kurulması şarttır. Mevcut millî merkezleri milletlerarası merkezler haline getirme hususu üzerinde de durulmalıdır.

Muhtelif ihtisas sahalarına ait dokümantasyon merkezleri arasında bir münasebet kurulurken millî dokümantasyon merkezleri haberdar edilmelidir.

Yukarıdaki temennileri yerine getirmek üzere daimî bir çalışma gurubu teşkili yoluna gidilmelidir. FID'nin millî azaları bu guruba teklifler yapabilirler ve dokümantasyon sahasında pratik tecrübesi olan mütehassıslar guruba yardım edebilirler.

2— *Meslekî eğitim* : FID kongresinin meslekî eğitimi ilgilendiren toplantıları sonunda hulâsa olarak şu neticelere varılmıştır:

a) Dokümantasyon mesleği ekseriya kütüphanecilikten farklıdır ve kütüphaneci mekteplerinde okutulan dersler dokümantalistlerin ihtiyaçlarına kâfi gelmemektedir.

b) Eğer daha evvelden mevcut bulunmuyorsa, muhtelif memleketlerde dokümantasyonla uğraşanlara meslekî malûmat vermek veya mevcut bilgilerini arttırmak üzere meslekî kurslar tertibedilmelidir.

c) Muhtelif memleketlerde mevcut olan meslekî kursların programlarını tadil etmek, gerekli ilâveleri yapmak veya hiç mevcut olmayan yerlerde meslekî öğretimi sağlayacak kurslar açmak FID'nin millî guruplarına düşen bir vazife olmalıdır.

ç) FID'nin millî gurupları bir taraftan kütüphanecilerin, diğer taraftan dokümantalistlerin karşılıklı ihtiyaçlarını ve faaliyet sahaslarındaki yakınlığı hesaba katarak mevcut kütüphaneci mektepleri ile sıkı bir işbirliği halinde bulunmalıdırlar.

d) FID'nin Dokümantasyon Öğretimi Komisyonunun, muhtelif memleketlerde hali hazırda mevcut bulunan öğretim müesseselerinin programlarını ve teşekkül tarzlarını gösteren dokümanları toplaması ve alâkadarların talebi üzerine bu hususta malûmat verebilmesi şayanı arzudur.

c) Dokümantalistlerin haklarını gösteren statünün derhal hazırlanması, cemiyet içindeki durumunun tespit edilmesi ve diğer bazı memleketlerde olduğu gibi haklarının korunması şayanı temennidir. Bu temenni 1951 senesinde Roma'da toplanan 18. Milletlerarası Dokümantasyon Konferansı'nda izhar edimişti.

3— *Audio-visuel vasıtalar*: Bu konuda yapılan çalışmalar neticesinde izhar edilen temenniler şunlardır:

Bütün kütüphaneci ve dokümantalistler audio-visuel vasıtalarla dokümanların ne kadar çeşitli şekillere sokulabildiğini bilmelidirler. Herhangi bir doküman şimdiye kadar yapılagelmekte olan yazı, baskı ve grafik usullerinden başka daha bir çok şekillerde ortaya konulabilir. İşte bu yeni vasıtalar, yeni tansif ve katalog meseleleri ortaya çıkarmaktadır. Her şeyden önce bu yeni vasıtaların bir listesi yapılmalı, ondan sonra bu nevi dokümanın ne şekilde tasnif ve tertibedileceği hususlarını tespit eden kaideler hazırlanmalıdır.

4— *Umumi ve hususi tasnif sistemleri*. Temenniler:

a) Muhtelif memleketlerde bir çok kimse tasnif sistemleri nazariyatı üzerinde müstakilen çalışmaktadır. Bunlar birbirlerinin çalışmalarını tetkik edecek olurlarsa netice çok daha verimli olur. Bu tarzda çalışma yapanların çalışmalarını gösteren listeler hazırlamaları ve bunları temin ve istifade yollarını göstererek FID ye bildirmeleri şayanı arzudur. Bu listeler FID tarafından herkese dağıtılacaktır. Listelerin anlaşılır bir tarzda olması için müellifin kullandığı terimleri ve hattâ bunların tariflerini gösteren bir lûgatçe hazırlanmalıdır. Çünkü bu sahada terminoloji henüz katılaşmamış olduğu için her tâbir onu kullanan şahsa göre değişebilir. Bu yüzden tâbirler tercüme edilmiyerek hangi dilde kullanılmışsa o dilde bırakılmalı ve ancak FID tarafından bu terimlerin tariflerinin tercümeleri yapılmalıdır.

5— *Prodüktivite bakımından dokümantasyonun rolü*.

Milletlerin hayat standardının yükselmesinde prodüktivite nispetinin oynadığı mühim rolü gözönünde tutan FID, dokümantasyon ve enformasyonun da bu sahadaki vazifelerini dikkate alarak şunları tavsiye etmiştir:

a) Prodüktivite hareketinde FID'nin ne şekilde müessir olabileceği düşünülmeli.

b) Sahip olduğu dokümanter tecrübelerle FID, prodüktivite hareketine katılan diğer milletlerarası teşekküllere yardım etmeli.

c) FID, endüstri sahasındaki gelişmelerden dolayı ihtiyaç hasıl olan yeni dokümantasyon tekniğinin inkişafına yardım etmeli.

ç) FID'ye üye teşekküller prodüktivite merkezleri ve buna benzer topluluklarla sıkı temas halinde olmalı.

d) "Review of documentation" adlı dergide, prodüktivite bakımından dokümantalistlerin rolü ve bununla ilgili meseler konulu bir makale yayımlanmalı. Aynı zamanda dokümantasyonun ehemmiyeti konulu bir makale de bültenlerinde neşredilmek üzere EPA'ya verilmeli.

e) FID, projelerinin tahakkuku için EPA ile temasa geçmeli.

f) Prodüktivite ile ilgili sosyal, idari ve ekonomik faktörlere ait dokümantasyonun ne şekilde organize edileceği hakkında FID, millî üyeleriyle fikir teatisinde bulunmalı.

g) Prodüktivite sahasında özel dokümantasyon meseleleriyle uğraşacak enformasyon memurlarının ne şekilde yetiştirileceği FID komitesince düşünölmeli.

6— *Hususi dokümantasyon sahaları.* Temenniler:

Gurup halindeki görüşmelerden anlaşıldığına göre, FID'nin yardımı ile, dokümantasyonun inkişafı ve özel sahalara ait dokümantasyonda işbirliğinde büyük ölçüde ilerleme kaydedilmiştir. Bu mühim çalışmada FID, en iyi teknik ve en iyi usullerin kullanılması için âzalarını teşvik etmelidir. Bu hususu yerine getirebilmek için şu temenniler ileri sürölmüştür:

a) Dokümantasyon servislerinin hakiki, ve aldığı malzemeden en iyi şekilde istifade etmesini bilen kullanıcılarının kimler olduğu araştırılmalı ve hali hazır malûmat verme usullerinin ne dereceye kadar tesirli ve ekonomik olduğu tetkik edilmelidir.

b) Yine bu tetkikle ilgili olarak, malûmatın en iyi ne şekilde dağıtılacağı usulleri araştırılmalıdır. Bu mesele ancak şu şekilde çözülebilir: Büyük ve dünyaya şâmil merkezler kurulacağı yerde millî merkezler, aralarında sıkı bir iş birliği tesis edebilirler.

c) Broşür ve raporların, ücreti mukabilinde, geniş ölçüde dağıtılması temin edilmelidir.

Üç Kongre'nin de aynı tarih ve saatlerde toplanması sebebiyle, Türkiye adına Kongre'ye iştirak eden delegeler 4. Milletlerarası Müzik Kütüphaneleri Kongresine ait görüşmeleri takibe imkân bulamamışlardır. Bununla beraber, Kongre programı aşağıda verilmiştir:

Milletlerarası 4. Müzik Kütüphaneleri Kongresi

Bu kongrede ele alınan meseleler şunlardır:

- 1— Modern müzik eğitiminde halk kütüphanesinin rolü.
- 2— Plâk kütüphanelerinin eğitim ve ilim sahasındaki rolü.
- 3— Müzik kaynakları konusunda hazırlanacak bir repertuarın ortaya koyacağı müzikolojik meseleler. Milletlerarası Müzik Eserleri Repertuarı'nın teknik ve bibliyografik bazı neticeleri.

Müteakiben ayrı ayrı şu komisyonlar toplanmıştır:

- 1— Milletlerarası Plâk Kütüphaneleri Komisyonu.
- 2— Milletlerarası Radyo Kütüphaneleri Komisyonu.
- 3— Halka Mahsus Müzik Kütüphaneleri Milletlerarası Komisyonu.

Komisyon çalışmalarından sonra tekrar umumi bir içtima yapılmış ve şu meseleler görüşülmüştür:

- 1— Müzik kütüphanecilerinin yetiştirilmesi.
- 2— Radyo müzik kütüphanelerinin millî ve milletlerarası müzik faaliyetlerinde oynayacağı rol.
- 3— Müzik eserlerinin mübadelesi. Mübadele malzemesi olarak plâk ve band.

Raporu hazırlayanlar

Behire ABACIOĞLU
Millî Kütüphane Bibliyografya
Enstitüsü Müdürü

Perran ERALP
Millî Kütüphane Süreli yayımlar
Servisi Şefi - Uzman